

Милан Ђокић
ГОСПОД
НАД
ВОЈСКАМА

П Е С М Е

ПЕЋИ

821.163. 41-14

218666

сигнатура

МИЛАН ЂОКИЋ / ГОСПОД НАД ВОЈСКАМА

Милан Ђокић

Издање часописа
ПОВЕЉА

Библиотека
ПОЕЗИЈА, ДАНАС

Уредник и рецензент
ДРАГАН ХАМОВИЋ

*Књига је објављена
захваљујући залагању и помоћи
госпођина Жељка Кошанина*

Милан Ђокић

ГОСПОД
НАД
ВОЈСКАМА

песме

пшћелъ

..свифало ми се два уривања који су били
и кингера се обавља годје...
..свифало ми се најоричито појивању...
..

Овако вели Господ над војскама:
ево, ја ћу пустићи на њих мач, глад и помор,
и учинићу их да буду као смокве рђаве,
које се не могу јести, како су рђаве.
(Јеремија, 29-17)

сигнатура

БЕЗ ДНА,
СА МЕЗГРЕ

Прислонисмо вид,
сан пута означен:
ко са њима о зид,
ко је камен бачен.

Распламса, изручи,
са рамена гукне,
са горњег опучи,
са доњег умукне.

Из времена класта
раслабљени чуче
раби, граја тмаста,
са дна нити вуче.

А жамор са мезгре,
тихо љусци зукне.
Сљушти се до језгра,
и поново букне.

РАЈ(ИН)СКИ ИЗГОН, ПРИВИЋЕЊЕ

Зар, једино, с црна кала
тма разгори? Без обала,
усна груба располаже
тројезиком, када грди.
А шта цепти, да ли уме
реч нејака да потврди,
речју када не разуме.

Шта с висина ту се каже?
Црту, гласну, на крај зида?
На шта да се ослон даје?
Шта ослонцу не пристаје?
На шта да се надовеже?
Један узме други веже.
Низак ветар кору стеже.

Низак ветар капци љубе.
Шта ли дају, а шта губе?
Прозор ћути, тама гледа,
ушима га приповеда.
Не памте га више сасе,
ни пој петла да огласе,
прозборити још не уме.

Усна спава, додир претка.
Измами га пој почетка.
Почетак је бурне глуме;
бокори се у спокоју;
расточи се спој до црте,
из таме се зуј заврти,
распрсну се нежном соју.

Хлад заслади у полутке,
уоквири како уме,
осветљену воду, ћутке;
из воде ће да гамиже,
у шипражје да наниже,
на незнана, на плот блатни,
на званице, у подруме,

глава каже дуг достатни.
Скок се рупом уоквири;
висок банак, собни, вири:
голошијан дрек замуче,
пева јаје, данас, јуче;
скоковима брдом штуче.
Огласе се зреле буне,

пред рајским се дрвом куне.
Изирају, дупке пуне,
искују га кад замуче.
Са дрвета слатко пуче
заводљиви глас, са струне.
Опасује, кад измаче,
међуножју пролаз таче.

КРУГ ДЕВЕТИ, ГЛАСНО

за Сретњу Бошњака

Ноћ каменом стазом и сенка гоља
силази, на дохват: редослед појава такоа
врата следећа, седам велова иза постоља.
Сазнање, ни за педаљ се ниси примакао.

Седам заборава без застава, док безобличне
стрше висине, украј несталих кула.
Седамдесетседам још ужаса, језичине ли невичне;
за историју ниче трава, књига јури Теодула.

Са дреком сеобе народа: исплажени, ал урамљени
славом кнезови. Кавгом, изнад мача, гајдаши.
Тек, лествице у небосклоне, кораци усамљени;
ал дођоше до воде, с пеном на устима, крсташи.

Украј путира, под убрусом се пуни
од капи крви и вина, даљином дрхтај носе.
Пред најездом, уједоше се за речник Хуни;
на варварско коље, извијен крстић, што се

у писмени задатак, пред Цариградом, тврдо
отимље; нога без мере царске, жмурна ковина звекће.
Презир на главу, историја се сакри у брдо.
Допаде љута арамија, гађење на мараме брекће.

И све зби се, док нове огртаче, двадесети
огрће век на плећа несмајнима; жиллом у змајске
отворе, у гробове сићи, у круг девети,
да оближе их вапај душе, некадашње рајске,

(као на сабљи, кад се оштрица искили).

С миром, поднеси то што одузима ти, местимично, ход.
Па кожа с језом, у поноре, Адамов сине, пали -
с анђелом искежене образине, снује потоњи род.

Иза зеленог хлада вире. Неки од њих траже пуноћу
житке смесе, док плови барка, са чудесима.
Шапат, који говори тобом, придржава јасноћу
која ће вео по вео, за изданак да те прима.

С два пута, увек, са раскршћа (обема цветна роса)
усамљена, у доње одаје, где ли, ћутња се
наједном поклони.
Сувишан ромор паде; мир с тобом, и благи
поглед Христоса,
пред понором - покуцај! Пред вратима - звони!

ЗАСИПАЊА

Књиге на столу, околу слућен шапат.
Кораџи на врата, отварана уз тресак.
Кркори иза панораме на крову.
из екрана засипа песак,
рат титра у времеплову.

Киша на крову, кораџи, утегнут спрат.
Несит ништак заузе у вратима блесак.
Опет отварање, цури вода у пловку,
врућ дим, засипа снег
или мир. Рука чека оловку.

Херувимска се чула, уз ситни смеј,
пала на чула заговорника у клети.
Као да би уз напор да полети,
рука твоја, анђеле. Свитак с фреске суочи:
новински папир, добричица трава
и страшник, с руба шуме, у гунгулу скочи.

БЕЛИ КВАДРАТ

Откри ли се плач, изви нејасна нит?
Ридање, које зауставља кораке.
Травом, у понору, шар змијин, и скит
по ободу, уз молитвене зраке.

Уз зуј и претње, док просијава
доња ивица моста од пепела.
Зелена грана на конопу спава,
Даљ и кућа без крова - ћела.

Собом узнесена, растрчава крок.
Шуштањем меша бат. У видно поље
магли хоризонт, размешта ток,
у цокулама премешта постоље.

За слушно објашњење, пренесено,
довољан доказ конзерве, затворен круг.
Мера течности равномерном тасу смрачене
данге. И животопис по трагу, дуг.

Шта види степеник, кревет пришапне.
Жена на разгледници празног хотела.
У окну марама нејасна, а ушмрцне и запне
бели квадрат, тишина, на белом - бела.

ПРЕД БИВШИМ ГРАДОМ

Пред прагом заустављена слика
меша се и плови у мапи улица.
Прашином топот и рика,
пред завесом и други клин,
плач Јеремијин,
плач Рахиљин.

Сунце просијава
а бешумна трава.
Уз лица - огртачи, нејасне прилике.
Бивши град жестини се примаче;
отворен простор у небу затрепери.
Чиме ли се ужас затрчава, јаче:
не плачите јерусалимске кћери!

Беше ли још један са играчке рат
чује ли те неутешни, сенком уроњен брат.
Испод пепела, међу цокулама одзвања,
још заинтачен и запенушен бат.
Из парка једно се дрво клања,
ви на ниским постољима, што славу
уноситe себи, зар не чујете, слушно вама
и неузвисло, што противно је вашим главама,
Господ над војскама.

Таласом жртвовани из даљина сричу
књигу предисловија, до врха браде
и свакаквим, узносећи се послушањем, стичу
пут, кад увијена прошлост у једну књигу стаде.
Рикну пошаст, ал у небу двери:
не плачите, јерусалимске кћери!

ЛУТРО У УЛИЦИ ОКТОБАРСКИХ ЖРТАВА

Башта. Срчаница. Руда штрчи,
другу песму извије први глас.
Улица. Музикословије. Жбуњем се затрчи
са великим ушима мали пас.

Човек се мува. Громогласно, тек,
натрче новости, незнана ћуд.
Капија. Кроз коју ли ћемо у наредан век?
Мирно теку реке, помоћи ниоткуд.

Машта ко мува, налеће одасвуд.
Празан бокал, протутњи жећ.
Размекшало се, остао један спруд.
Танком ивицом, још мало, бели се глећ.

Прашта вода незнање, и њива.
Лице једно, под капом, небески туч.
Велика ће рука малој да открива
где су стазе, где скривени луч.

И шта је иза брда и чекања тог,
прокапало. Корак - мислен слог.
Пао је победник преко побеђеног -
трепери линија, траг последњег.

ДЕВОЈКА Х(АНА)НЕЈКА

Изишла из народне песме девојка,
у возу, зачуђена дуња, у пола гласа
застала, из сна допире јека и ојка;
нејасна камара, грудва снега и ужаса.

Напишава укоченим погледом перце наде,
за језиком још разгорен, млађахан бол;
кад одлазили, у пола речи застаде,
уз рамена отац, брат, осмех зуба, карамбол-

леђа згурена, усправља се шапат и строжа
сенка иза плота, трепавице оборене.
Шта пробија, с муњама, између празнине и ножа;
напокон - усправила бисту и мати, с њом да крене -

куда - беспуће кад премести међе
и границе, Господе Исусе Благих,
и пут мученички, отвара се, *иде сви нама*
народи су сами, кротост ли безумље пређе...

ОБЛИЧЈА У НОЋИ

Забрађени на киши, како им усне цепте
поднимљеном у шаци главом;
у ноћи у збегу, под жаруљом трепте
ситна дечја лица, у завеслају над сплавом.

Видесте ли растурене, збрисане куће? Јакоже
и претке с веригама, што страну вуку
преко совре; с милошћу, дај нам, о Боже
Бели Убрус, мир кући и земљи у великом луку.

КОЛУДРА

Кад збирно силазе са коца и конопца,
син разметни сећањем такне оца,
отац да слику провуче, глас заглушен спаја;
бучних телеса гласови у најдубљој тмуши,
Господе, спаси нас земног спасиоца!

Они, што испијањем горких гутљаја
и жвакањем слатке књиге, не нађоше пауљ мере;
отежалих џепова, кад берач кантаре пробере,
у ветровкама, испод сљуптеног сјаја:
спаси нас њиховог пута без краја!

И кад се човек пустошних мисли упиње
да преко рогача и глога, поглед на тренут исправи
за пуним славским столом, брза и празнослови.
Свему почетак, гласом испод шкриње
спаси нас предњака, што се заборави!

ЗАПИС О РАТУ, ПЕСМА СЛЕДИ

*Ширина рата, шоловске измаллице,
врата, сандук за муницију, тоси;
ноћење у хотелу без прозора, селице
у соби, с људима чија милости,
негодирљив блесак улицом.*

*Уста, реченицу по реченицу,
не виде пуштању пред жицом.*

*На рами знак, кружан у лицу,
лејтизмисање, лејтирови покрети,
зачкољице, уз клокош у грму.*

Највишак с браћом, празнина прети.

*Улао није у прилој ластавици, уз замрлу
песму, под ниским прозором у мензи,
гласови врабаца, скошљани.*

(Кроз прозор ће мисао, уз тежки бензин)

*шолови са остацима хране, измешани
дозиви, војничке цокуле, маскирна уни(форма)*

НА ОПРЕЗ САН, СКРИВЕНО ОКО, С ТОРЊА

У Пребиловцима јаук невидљив (опис):
опет здробљене, котрљане лобање, уз
никакав појас, сведок у ветру (животопис)
усталасане вране, до неба пропет

р
и
д
а
ј

у веку почива...

МУЗИКА ДЕВИЧНА

1.

Потонули смо у блато до колена,
рече ми једна влат зелена.
Чије ли речи, опет збори
зима на Романији, гори.

На све се nelaгодност вична
окомила, кости опколила,
свирка, кроз даске, музика девична,
живима и мртвима соколила.

Живима кожа јежури. Смех опиљке
у страх разлистаних зуба, међу
маслинама, сабери кожу на шиљке,
недоречене, по мери глади и жеђи.

У пролазу, у кецељи, блесак,
крстови пободени у посну земљу и песак.
Са крунама дрвећа, запах у лице -
Куд са збеговима Пасјаче и Масленице?

2.

Осмех на гори, гле, пелин-дрвце,
заноси, на једну, на другу страну;
у ноћи исплива палидрвце,
мрмор давних слика, па нестане.

Равница, зрно пљуснула, по трби
сљуштено; ал ватра опколи.
Гнезде се кућом и прагом, на грби
средина хлеба, без кумерке соли

Пуштени на зор, позив глуве трубе,
за еустахијеве сецкане органе;
пригревци, где ли се, у сенци, губе,
гује и жмуре, адресе им офарбане.

На пологу гнездо, ћути и аче
непознато јаје, дивног овала;
споља, из сумрака се плаветнило истаче:
застаје у вратима, а кућа већ мала.

Име говори, иза усправног су жртве,
хода, на низбрдици, уз поводањ, туђе,
узводној Сави поздраве; а низводно мртве,
гледали смо, а време се паковало луђе.

3.

Певали шупљином, избили и зубе;
сенкама у земљи, чиме разазнаје,
са зидова отпада, у мекоти траје,
у слабости свинут, гледаш ме, голубе.

Кад брата зазива, и Бог нам помози,
у вртлогу, докле, да линију смести -
хиљадама стаза, квоца на омрази:
заблуде нам раскуј, у здрав сан причести.

Вараве нам туге, гласне, косооке.
Поруке шарене, потеци потоке,
навејава за крај века, из каљуће -
са пута споредног, спаси нам јауке!

НАВЕЈАВАЊЕ ЛИСТИНА

за *Жељка Кошанина*

Ветар носи листак, то је
пара, новчић, слама, Доситеј.
Његош у листу алоје
неће у дела сабрана, већ се греј

на дуг дан, хладан камилтеј.
Развејане величине по гранама.
Лист наштампан одлети на кеј.
Врати ли се, сам корача по странама,
искоса Карађорђе, и Милош.

Панчић оморичу не откри још,
изврну ли се глад и празан џеп.
Џвијић тражи земљопис за грош,
улицом кутија празна, папир креп.

ФАРСА ИЛИ БАЈКА О ПОСЛЕДЊИМ ВРЕМЕНИМА

Виде ли их, како им се воља у зидове зида,
а горе и доле, спушта - диже клип са
справе, с које се измеша преосталог стида,
са њега смешна објава и персона пса.

Била давно у колиби лампа,
породичне срећне свиле и конопца.
Син проходав, туче оца. Даље - рампа!
Глава, чија, смеје се са коца.

Испод куће, у травама - дрво.
У гранама гнездо путујућег копца;
љубили смо, расло сагрешење прво
и потоње - од уздаха до зида од хропца.

НА СРЕДИНИ, ИЗНОВА

Љубомиру Симовићу

Скупља се на средини изнова
растурено брусје, иг и плева.
Нешто од зрна, између редова,
боји пут, куд светло изгрева.

И земља почину од рата.
(Навин, 14-15)

КУБА

брату Милораду и сестри Живомирки

Држим отворену страну,
сан се на прозор навуче.
Гледам реалност прибрану
са улице, са капије туче.

Свеска листана даље:
на мердевине се пењем,
ходајућој кошари шаљем
поздраве, за сан и помирење.

Тај ход се полако примаче
кући са обилазног пута.
Давна визура сину јаче,
цветна, два коња упрегнута.

Вучем тешке покриваче,
осмех лебди на образу,
шта ли те тихо таче?
Застанак, на прилазу и путоказу.

Точи светло ко ћилибар;
меша слику, ко угушћено уље.
Стићи до родне куће, бар -
за педаљ, изван погледа руље.

За сусрет приносим дар,
спокој, хлеб се у со умаче,
љубили смо и чекали исту чар,
која искон и мед истаче.

ДОГОВАРАЊЕ СА НЕВЕСТОМ

Небо је будућношћу бременито.

О. Манделштам

Сви ужаси кад те снађу,
уостављаш ли сподобе, поето.
Гледао си у мраку, у захлађу
слике у зглобовима света.

Мисао неће даље... Не би
она из душе, у инат зуба,
на опрез сан, на употребу
марамица покисла, реч груба.

Кључеви - зелени дани,
на лестве Јаковљеве, уз чуђење,
са исплаженим језиком, измењани.
(*Pulchra et pulcherima, стење!*)

ПРЕД ВАСКРС

1.

Ноћна бука, иза леђа, улица - пародија.
Извињење из вести, слично немуштини.
У парку скривених погледа, бреза сија,
једва усамљена, по некој суштини,

коју наслућујеш. С пријатељима губиш
корак, у ходу, питаш се, с локала
у ком си кругу, ил расејању, док љубиш
нејасну слику, која се у теби растакала.

2.

Дани великог поста, заструг со не крије,
ни здела давни окушај, махни се обести.
Незнање, зар, да се над казаном надвије
нађена нит о хлебу и води, за причести.

Лупа буради празних пред Благовести,
скотрљана из супротног смера.
Зар да нам тихи бруј, с прста отера
заборав, што смеша врт сјаја и злочести.

Четвртак Велики, сећање књигом на оца Жичког
Николаја, ал многи, сада, на ниску нанизани
бисери лажни, из предворја искушења тог:
гле, иконе мало измењене нуде нам текући дани.

3.

Запаљена луч, длан се лиши понечег;
никад црње и горе, неспокој ноћобдије.
Обрни се на другу страну, опет се диже стег
лепршави, стазом, која води пут Калварије.

Кад у ходу, озбиљан напор лизне изузетак,
прећи на уску стазу, путниче, не бој се:
ако је ћутање, без звона, Велики Петак;
сабери се, смирено, усправи, устрој се,

у себи; на тамној површини град, небо тишине.
Светлећа присност старог храма иста.
Поворка пролази, за последњим углом mine:
без дашка, без гласа - проносе мртвог Христа.

4.

Јер, шта се догодило, у хиљадугодишњој, заиста.
Миленијум уз брдо замиче, отвара се слика:
велика са неба Црква, у мировима блиста -
а они, сврставају се у ред нових Мученика.

Сутрадан, мрки дан нејасно разведрава;
старо рухо мрака, полако покривке стресе.
Долази радост, из дубине се извија права:
Христос воскрес! Христос воскрес!

Насмеши се кад се у теби пробуди и јави,
једнако дубок у мисли дрхтај Слова.
Изједначи у песен, чин и живот треперави,
и суичима во гробјех животи дарова!

ЗАБОРАВЉЕНИ ПЕЈСАЖ

Кишни шапат, па јачи млаз бије
раскрили пролазе кроз завесе и таму.
С огрлицом сунца на рамену се покрије -
портал у темељу, новом храму.

На ланцу привезак снен, крст од тисе
и ход, гуравим пољем, корак по корак;
за један додир давни и осмех, истопи се
са старог пута трен, сљуштен и горак.

Струготине прхут, заклон мокрој шупи,
између два торња ћуте језичине;
изровареној земљи, са трлицом скупи
мало поздера, за празни лавеж псине:

Како је сећање једном старом храсту
доделило кривду покорџе љуте,
и док сви поздравни говори ћуте
пут скреће, кроз рупу, ка нерасту.

Шљапкање табаништа, с крагне осмехом дурним
прибери се, Голешу, слика је поред цигли.
Леђану граду, размазани слогови бурни.
Устао и ватрен блесак, кад се породиље дигле.

Кишна ће мисао стопити кораке, очигледно
с дремком, тешко свањавање, окном;
па тиха навалица; згурене прилике, жедне,
и осмех (пуни ред зуба) а чело с локном.

Крај јаблана, залазак сунца, кроз капије
зеленила тамног (с пута споредног, с бока
ујутру) кад се кроз живо, голубињег тона, крије
небо, источног сјаја бојено са водотока.

Незаписано се, мраком неправих речи, увије
у папир усних гласова, по томе и жеђ плане -
на школској табли, у забити се, крије
неки заборављени пејсаж, у њему бескрај стане.

ШЕСНАЕСТ ГОДИНА

сину Расику

Дати руке, мисао заљуља место
које се давању и примању отрже.
Обрети се у отварању, гестом
лаког сазнања. И бежати, бежати.

Брже и гласније, у вис, у снопхвате.
Нигде те неће зауставити кишни хлад.
Нечујним скоком у жубору се држе
насмејане у водопаду... (Рука је вода и пад.)

Како се волети може на сто разбоја
подлогама бојених патњи, смелог кроја,
и сенкама запрепастити глад

измаглица, немир и незнана лица.
Твојим ли трагом, соколством јаких птица,
усхитом сунца, с месецом ваља склад.

ВЕЧЕРА У ДЕДОВОЈ КУЋИ

Окно ознојено, у дедовој старој кући.
одмерена, посна совра, од кромпира
једноставност, с којом чанак врући
са качамаком, вечерњу тихост пребира.

Ћутање, конач учтивости, трепери
на језику присуства, да докаже се права
повезаност тканице скриве у крупној мери;
трипут кад прекрсти - штаком свети Сава.

Ко са иконе, мрмор речи нам упути
име са колена, презиме - венчић здравца,
поседале треношке гости - појавом уздигнути
покрет слике, додир из више праваца.

Док везује молитва: Оче наш, иже јеси,
засукан покрет кошуља, белих рукава;
кашика звекет и срк, у сваку повест унеси
животворни дах нам, док језом шири се јава.

Лица мирна за столом,
под сенкама и маленом лампом, као у Емаусу.
у Светлости, са неисказаним тремолом
бол, сједини нас са уљем за траву русу.

С покретом устајања, малој епистоли
захвалност на дарима, о, Милости, диже поглед;
Дванаести док био час, а шта су соколи
оћутали, кад ломе се кости, пршти лед.

ЛУТАРЊЕ, ЛАГАНО ТРГОМ

*Горану Пешровићу, роману
Опсада цркве Светиој Спаса*

У звоњави лишћа Трга Светог Саве
у невидљиву се кошуљицу обуче,
промени с тишином ток, да поруку свуче
с небеса, и ван себе научи реке да справе

трепераве потезе, замрљане у два маха.
Али с мрље, заустави је, нечујно,
с појцима у цркви, размештање праха.
Из основе од костију, молебни дашак бујно

крене Тргом, увијен у руно светла,
мало начетога мрака обујми нов ток,
застане, и напише брзо посвету тла,
везујући корен за изданке, сунчев проток.

СЈАЈ ОРЕОЛА

Радомиру Андрићу

Кичица из геста прелази у дашак.
Из магле на зиду неизвесност дрсна,
опасност - на трен. Звоно укрепљује чак
и без јасних обриса и знамења крсна.

Уз осмех, штуро сазнање раздире
немоћ, почетак обилазног пута.
Кренути, док утварне појаве вире
из рупа, из пећина, мисао им пригнута.

Обиђе стазе, са мало ухваћеног топота:
пожури смер копља, зарије се до пола.
И миран, застакљен поглед; јунаку грозота
падне у траву. Из таме сјај ореола.

ДОЛАЗАК О ПЕТРОВУ - ДНЕ

1.

Подне свинуто у дивљакама, прашним листом
додирнуто на жези; пут вијуга ка плотовима.
Згомилани крочисмо, с воза, лаки, чистом
милином. Крављи зев међ стоговима.

Схваћено сиромаштво, кочеви од сенки,
повијено позађе: иза шумарка блесак, - с потока
разгоропадни гласови птица; закликта с бока
тајанство, што се брани гласовима женки.

Линијом чежња косоока, ходамо прво
ћутке; жамор разгорева говор, спонтано.
Клија у примицању земља, брдо. На врху дрво.

Познање дечјих корака, зуј дугог километра,
од зеленог кипи: капија, праг ненаписано.
Сутрашњи дан слави светог Павла и Петра.

2.

У кошуљама и с обућом у рукама, боси.
Прашином пријања пев колских шина
у ходу на припеци, а даље - светковина,
разгласена, с усана похвалу узноси.

Тугаљиво вијори прегнуће чула
с барјацима, устрептало. Иза тежинастог
збирања, прастари зов, диже из расула
једну светлу реч из простора тмастог.

Колико ли заборав успостави слепе
печате иза решета сна. Са колико
шара, пега, са ћилима се отка лепет

тице и руже, мирис да ли је свико,
из љуске у јајету пропева поглед
пилади мирно, по слами развејани - след.

3.

Поздрави свићу, стари знанци атарски
разнежене чулима свите и каравани.
Краткосложно о пореским уписима, царски
покрет, шум поља. Жећ и глад у знане

према Обреж брду, стазе. Нејасно скрене
лаганом мисли, са стене, некадашњи клокот.
Украј извора, на лулу капље, па цурком у сопот;
жедан, наизуст шапат. Прилике прене

обухват светле приче. Цуцуљци наопачке
на длану; мед спаја рев унука и кћери.
И синова, обрубе ђачке, листајућих сећања,

Устрептања, све обојено из нити давне.
Вири одвијен свитак у непочитаној вери,
испуни, с тишином, сагласје староставно.

ЛЕТО, ОБРУБ ЛИНИЈЕ

Дралану Хамовићу

И с прозора ми келије, обруб линије
у писању, меша се и с хоризонтом
спаја у бели лист. Ту, сувишан, гледом пиније
ваздух, засени те и весели Понтом.

Седи ли попут докона узла, с руном
и свлаком храњена мисао, са зарне обале
метежа, што ратно се костреша; пуном
тишином огласе се ретке стазе и сандале.

Зид ли додирну објашњење крепосно,
главе ће саме, јасно, пожаром и јауком
у число расточења. Узалудно с тим науком
кад се у Цариграду исцрпи све посно

и крену наопаким током. Кад ли ће из нити
скрите, животворни, да сувом кориту исцеди млаз
танки, с вером доток. Не треба крити
тврдо што згази камен, а он благослови одраз.

ВИТЛО

Кретање у једном смеру, до краја века,
или, узак пут, у метежу, кад сврне,
хиљаду гласова, а сваки витло обрне,
кроз олујни набој, дрхтај човека.

Испразни, покуцасмо ли на затворена врата?
И недостојни, згрешисмо ли по мери погледа прека?
Непослушни, за нокат, тишину мењасмо ли, за нека
тесна сазнања, на бледој ивици суноврата?

И запе ли, где запе? Огреба ли се на трну станца?
Неуслишани, чусмо ли, где стиче се густиш и полом?
Несмирени, тражисмо ли, тишину, између два кланца?
И ништа ново, под куполом.

ПУТ ИЗМИЦАЊА

Ивану В. Лалићу

Јесмо ли болесни, Боже?
Знамо ли сагнути главу,
зауставити сен трепераву,
док се безакоња множе?

У пукотинама и на лештару,
занемеше ли, растрзана чула?
Не протумачисмо из расула
ни ход, у замену за песму стару.

За попевке у устима туђим,
хартијама избељеним до пола,
ни хладно грумење у левку раскола,
од тмуше растурени и лући.

У штурим основама, док се множе
по суватима да бацају сидра,
расут пут, стакленици, троглава хидра;
нејасан маглуштином стожер.

Боцкање језика уз листак,
изгледом староставног свитка,
у засењености - болни свлак
љуштуре, измицање ужитка.

Отворише ли се ганглије и споре,
из ког дисање траје испод коже?
Необележене, зраком поборе
незнане у звону, ни да се гложе.

Тачке на границама, обележише ли
у измицању различитост стања?
Не приметисмо у ходу сталном, бели
прамен маглен, пут измицања.

БЕЗМЕРЈА НА СТЕНИ

Ондоје ќе бидат илач и ижрјуи зуба...

(Лука, 13-28)

У плавети слика. Са ње прете
руке, ноге, покрети торза; изопштени
из свих углова, бродоломници на стени.
Кула светлосна, у игри са ручицама, дете.

Вијоре, усред тријумфа грозе: мрза
на друга, брата и оца, заплет скривени.
Изван једра се отима; ветром извијени
крици птица стимфалских, протицања брза.

Безазлено, изван дима, иверја и телеса
варљива узмицања. чистина у спој маглени.
А зид са Христом одолева, кад се темељ стреса
малтер јауче. Коњаници у облацима скривени.

*Хишли смо према месту, али нису тамо водили знаци,
Док се није показало у пастирској долини,
Међу горама као од пре почетка памћења.*

Чеслав Милош, Ходочаштећи

ПЕСНИК

Свеска беспочетна у шаци,
о лактове упиру дијаци.

И жури, раскрыљена чела
улицом, повијеном од мириса јела.

Трепти, подневна иж, урања;
у хладу дрво; будан, измеђ сања.

У отвору прилика је скрита.
посматра, ћути - леђа упитна.

Поглеђе с виса, води образ други:
Содом и Гомор! - цвет ће у каљуги...

Очитост рима са грана скочи,
са птичицом, песма сушто уочи:

пробуде се слова испод налив - пера.
Записа: свему небеса су мера.

КИША, ЗА ТВОЈУ ОДСУТНОСТ

1.

Опет, повратак сличан
кишо, за немогуће сезоне -
водом лик безобличан,
далеки глед иконе.

Испрана сунцем башта, тајанством
пуцања коре, ко рукопис на листу,
расточи на сунцу, ил сенком исту
биљку, пеном и пијанством.

Опет пласту недоступна с јапије,
у маховинама истањена сен.
Поворка зуба, ивицом капије
тишина с бубама, предака дах маглен.

У руци копача: ћуп - смех полуписмен.
Копљаник откривен, ил будан давни пламен.

2.

Кишо, ван дохваћена облака
једино, грлом, помирење,
водом шушти, размућена, млака
жеђ, доступно Одмење.

И први дан, док стресе
жуто брдо, дрво, спирала.
Прихватање са рамена наднесе
изреке жара, титрај цимбала.

Праисторијом шкљоцну брава -
жена послушна, слична броћу
пепелу, вирнулом сну, воћу.
С мало сунца кроз окно, трава.

Кишо нага, премештана на бок.
Иза опуте - смех, пуштен стрепен,
чеше ли се у постељи дрхтај семен,
у грчу одложеном, речен скок.

3.

Стрме мене сећања се врте,
то није стара, топла киша, нису
кораџи изули сандале и преко црте
преко глобуса, ка метрополису.

Костур би да изненади у вис:
у дослуху спој могућних пируета,
пуноћа сличне поруке у запис
тајанствен, пројави пун покрета.

Ваздух покуља, ослобођен крика,
испремештане обале, шљунку, песма ти је
Север (сањам за трен) уз ухо Бика,
изостављен мит, крилом се открије
стуб. Достојанство узноси спас.
Мехур мириса памти, то киша није
била, то није из снених покрета бас
док се земља мучила, да жезло открије.

4.

Име ти изједначим с кишом, блиска
песмо, сан раствореног оклопа, рђа
пријања, и опет сија из милосрђа
у граничном болу флуида и стиска.

Иде једна шума, теби до чланака
носи завеслајем, изједначен бол
разапете коже клате се, суше с банака.

Иде пројављен, у гнезду савршенства
као почетак, исцрпљен из пристојне речи
за миленијуме невидљивог ћутања:

поплочане плету кораке, шуме саплитања
раскорак приближан глечерима, клечи
у кошари без дна, у јези прасак блаженства.

5.

За изгубљена дна - бескрај
међу засторима звезда.
Без котве, у сну с краја на крај
наставак. У добошу - бездан,

Расипање димом, ил снова рој
из њихања, под фибулом беса,
отвара теби до бедара, стегнут крој
празна љуска уз сркање кафе, пепео отреса
извија крик: светлости!... (на углу излизаног стола)

Извесност брише пространство и мост
кад у кућици саблажњиво гола,
у отворима понорница хор,
распротире. Вуче корен, који жваће гладна изокола
земља. Над њом - мук! Пећински збор.
Отвор с капијама, у венцу капљица
изоставља, на стази правац, без иједног лица.

6.

Кад се ратник пробуди, сан паде с оружја.
Под прстима грумен давне земље избавља
још дуго у нејасно Време, ставља.
Беше ли усправна ружа од пораза дужа,
године, да ли се по обичајима срца памте,
и обале приближене, отпкринута еха јама
ал нема те, нема, међу падинама.

Кад се сунце поклони у верности шкриње
о седам ветрова, још дужег чекања
Поћи попут суше, за нова дотицања
вода и вода, с тачке заустава започиње
међу избеглим тишинама дрхтај заборава,
растворен свитак да преко записа премости
са зидова бојене госте; око на исти начин спава,
и невидимо, препозна лице тихо, маленкости.

Откуда ратнови и расире међу вама.

(Јаковљева, 4-1)

Јер ће устати народ на народ...

(Матеј, 24-7)

Они ће тражити мира, али га неће бити.

(Јез. 7-25)

КАД СЕ ГРАДИЛА ЖИЧА

1.

Кроз задњи прозор
у пола једанаест
светлост се расипа
преко иконостаса
у великој цркви
Светог Спаса.

Око три сата
сунчева благодет
косо извана
лебди у простору
кроз јужни прозор
Светог Стефана.

На северу
капела плава,
у ноћи разбуди име
Освећени Сава.

2.

Кад се градила Жича
на малом простору изви
лук од неимара и поклича,
молитва народ призва.

У њој је претекло пре
(адамско колено не пориче)
и ново, да обличје
с рођењем народа нам допре.

Ни под зидинама Раса
сигурност не бије са страна
од бесова иних, ил неких Кумана.
јереси што се споља гласа.

У ноћи у несаници
капља се злата заче
на прозору с тишином присмаче;
благочашће нам ступа слици.

Ниче Жича
црвена ко зора.
Србијом да је радост уобличи
ко песен јерусалимског хора.

3.

Богоугодно по вас дан
обделава, не стаје
месецима дан од ноћи
не распознаје.

Поврх земаљског стреса
благ су у ћутњи тенуци
ко у љуљашки с небеса
у ћелији изнад егзонартекса.

Катикумена кличе.
Крмчија вије стазе у муци,
молитвена ноћ Жиче -
благослов руци.

Мир хоризонтом пуст
с вечери проходе и вуци,
вас свет ко заустављена чељуст,
дрхтај шћућурен у руци.

Међ пукотином света се
још нико не посвети.
У испосници тек мир да спасе
са зверињем у врлети.

4.

Жича расте ко радост
класа житног на разини.
Уноси клицу у благод,
времена зев на ветрометини.

И растварати их за оне
придошле, чији замршени путеи
тек у одговор неки досегнути
кроз чудотворне иконе.

И пре и после Суда
и с Духом и крилом у радости
кретаће се душе благе отуда
с очима тећи у Милости.

Кад се градила Жича
потраје за мало лета
у времена ко са стуба пропета
кирија да запамти, зацели прича.

А да у народ не уђе мрза
ставити неке у ред ствари
да се дршка у одлукама не збрза
законити глас не занемари.

Кад се градила Жича
било је на све стране
чудеса, свакаквих обличја.
Ал шта на длан да нам остане.

5.

Шта чуло се у дворишту
на месту где цветају врата
божјаци конак ишту,
протосеваст наиђе на брата.

Краљ пружа према Троглаву руку
на Истоку сев и измаглица,
мраморник клеше, у великом луку
клепала глас и нова лица.

Док пише, умиљено главом ниже
мисао, слова хартијом слива:
придите чеда мало ближе,
нек глас вас благи покрива.

Међ стазама где обично нога
стиже шапи, а ова оком зида,
птице глас и благодат нам од Бога -
сину апсида!

У њој ће седам пута
отварати, зазиђивати врата,
багренице и бисерја утиснути
во вјеки и венац од злата.

Сачувајте, да бисте тек ви
питање има чудност два краја,
стајати док хуче векови,
пригнути себе до краја.

6.

У довршењу недовршеност од
истог камена оста,
да се у свилени сан не увије род
између капљица поста.

Краја не би било причи
да се на Путу не пада,
Човек подвижјем тек на себе личи
неречен кад страда.

У времена задња кад буде
светлела измешана луч,
дубоко из њеног сна, из руде
изићиће најлепши кључ.

7.

Песма се сложила сама
на форме, ко с торња
птица међ потлеушама,
зацвркулала њихова горња.

ау

Речено је за певача да га
што дубље рани ко трње,
док се пробија до блага
с руком у незнању мача.

Кроз вероломне путеве до ње
између песме и плача
дубине су црње
а радости потоње.

ВРТЛОЖЕЊА И СИЈАЊА

Милан Ђокић, сликар препознатљиве лирско-ониричке поетике, настоји да упоредо, не и узгред, песничким говором допуни и продуби домен свога уметничког исказа. Ваља одмах рећи да је Ђокићево посезање за средствима ове сублимне језичке вештине оправдано више него довољним разлозима. Сликара Ђокић нипошто није необавезни излетник у поезији, коме због таквог статуса морамо штошта опростити. Напротив, стихове овога аутора треба читати са пуном пажњом и с неопходним напоном и осетљивошћу читалачког ума. Једино ће нам тако бити могућно да прихватимо и, по склоности, уважимо вишеструко захтевну, али не мање подстицајну, песничку поетику Милана Ђокића.

Мада Ђокић, по сопственом сведочењу, објављује песме још као студент београдске Академије ликовних уметности, као што и надаље истрајава у опробавању пера, прво целовитије песничко представљање чини тек у време кад је већ иза њега сликарско искуство од скоро три деценије, уметничка зрелост и одређена афирмација. Али баш зато књига *Седми шрубач* (1990) показује не само да је њен аутор врло особен и зрело оформљен, него нам доноси читав низ (шире непрочитаних и стога још неприведених вредновању) остварења које импонују ретким спојем бујне ликовне имагинације и вишеслојне језичке фактуре. Ђокић је

усмерио своје ауторско занимање у просторе националне духовне културе, у завичајност личну и колективну, с којима ступа у присно и дубинско општење. Средњовековни слој, древна народна култура, стичу се и преплићу унутар тематских садржаја ове поезије, којој је заправо основни циљ да кроз визију онога што нас је духовно и историјски одредило и држало, истражује и одгонета где смо ми данашњи у односу на меру етичку и духовну, што ће рећи трпљеничку, страдалну.

Повлашћено, почетно место Ђокићеве прве песничке збирке има песма *Летописац*. Овај састав семантички згуснуто изражава тежишну позицију песникову, коју одређује више елемената. Прво што можда привлачи пажњу јесте архаична, црквенословенска лексика која се провлачи кроз читаву песму и особито боји њену атмосферу, призивајући традицијску раван наше средњовековне књижевности, као и њено естетичко језгро које има у православљу. Православна духовна перспектива одређује песникову слику света, али она је обременена и на моменте помућена кобним теретом времена које такву слику игнорише или пориче. *У шрбуху пошлица се гуша, / у гуши се иштањило чело. / Све је само офарбана шмуша. / Немам речи за ново обело?*, исписује лирски летописац овога времена, на крају песме слутећи *давни илач и нове каткаклизме*. Управо такви, катаклизмички призори, преузети не из мрачне пророчке имагинације него из сасвим конкретних историјских реалија које су у међувремену уследиле, обележили су претежан део песама које сачињавају збирку *Господ над војскама*.

Уводна песма Ђокићевог првенца репрезентује и ауторов обликовни избор, што се заснива на сасвим факултативно примењиваној везаној форми, којој

песников темперамент не допушта да се строго уоквири у изабрану матрицу. Оваква склоност може узроковати интонационе несолидности (што се, по правилу, овде не дешава), али се, изнад свега, јавља као моменат којим се нагонски избегавају ритмо-мелодијски клишеи, односно уводи стална непредвидљивост те врсте. Говорећи о нарави лирског говора Милана Ђокића, треба напокон истаћи да је сасвим специфична врста динамизма, на различитим поетичким нивоима, његово темељно обележје. То се исказује пре свега на плану лирског описа који, ако му је тематски грађа из домена предметне стварности, бива обликован тако што се предмету описивања прилази из угла који га открива са оне мање уочене стране. Углови се потом нагло смењују, тако да се и читаочев угао мора померати у оном смеру који налаже песма. Исто тако, у песмама које одустају од предметних садржаја, које доносе аутономну стварност језика, асоцијативна мрежа коју песник разапиње чини да се кроз ток песме нелако пробија, односно, читалац може да прати тек наговештаје једног тамног лирског говора који нас везује за себе изразитом звучном и пиктуралном сугестивношћу, магичном привлачношћу језика и слика. А Ђокићев песнички језик, као што смо поменули, састоји се од преплета више историјских нивоа, од старокњижевне, народне, до савремене урбане лексике (која најчешће има иронијску улогу). Тематски распон ове поезије такође је широк, обухвата мотиве од духовноисторијских и религиозних, интимних завичајних, до мотива културе и свакидашњих ситуација. Једном речи, поезија Милана Ђокића указује нам се као лирски свет изузетне сложености и разноликости, који изискује пажљиво читање и испитивање.

Песме из књиге *Седми шрубач* у знаку су евокације давно прошлих раздобаља српске културне историје, али и амбијента српског народног живота, који сјаје пуноћом сваког поретка и смисла. Наслов и садржај песме *Преизнавање ирешка* откривају основе песниковог напора. Блага, дубоко носталгична нота особена је за стихове у којима се призивају светла оног душевнијег живота што мину: *И кад из честара као шруину, светлуцину / У дан светоникољски, као руб где се крсти / Ошам...И свих нас заједнички ирсти / У повеље, у сеобе, / у хајдучки затешути скок.*

Чежња за породичном саборношћу и складом преноси се и на план колективне, духовне саборности, коју представљају очувани трагови нашег културног трајања, као и у језичкој меморији похрањени знакови народног индентитета: *Аз, буки, вједи - ево, из давној слова устајем / у њени предања (Песн ирешка)*. Вишеслојна подлога српског предаштва стоји као темељ Ђокићеве поезије и лирске визије. Песме које обнављају слике из српског средњовековља и доцнијих времена, суверено се настављају на она остварења савремене српске поезије (Павловић, Лалић, Симовић) која конституишу један комплекснији, модеран поглед на историјске просторе које су дотад искључиво тумачили епика и романтизам, да би се изнутра промислиле везе између удаљених тачки једног тока којег називамо национална историја, а надасве са временском тачком где смо се ми нашли. У том сретању са српском духовном повешћу има удивљења, али не оног декламаторског, вербалистичког, него поклонички разумевајућег. Али онај вршни смисаони тон, при том сусрету са духовним светилима која су нам остављена, јесте горко спознање да ту светлост савременици нису кадри да

осете, као у изврсној песми *Враћевиница: Храм у красотији силеи мисли снива, / Што светлости укроји и због спаса се дарива... / Народ нам је постоао невиделник*. Народ невиделник нашао се потом у густој историјској невиделици.

Збирка песама *Господ над војскама* јесте књига Ђокићевог песничког континуитета. На поетичком плану, песник се и даље држи изабраних и освојених формалних одлика: прелаз између везаног и слободног стиха, необична и разноврсна сликовна атмосфера и покретна тачка гледишта, инсистирање на наглашеној звуковно - мелодијској страни исказа, као и чести и смели асоцијативни спрегови, који понекад чине песму мање пријемчивом за разумевање, али је зато чине привлачном на онај мистични симболистички начин. Тематски садржаји ових песама директније се односе на трауматична збивања актуелног доба. Сlike народа у збегу, бивших градова, непосредни ратни призори, као и призори у којима рат делује и потиरे посредно и мукло, имају запажено место у првом делу књиге *Господ над војскама*. Већ наслов књиге, као и цитати који одељују њене сегменте, сигнализују да је песникова перспектива из које сагледава оно што подивљала матица данашњице ваља и носи, одређена словом и смислом *Светиога писма*. Није поменути утицај тек у присуству узвишеног тона и јеремијада над страдањем и бедом савременика и сабраће. Реч је о нечему дубљем. Типичан коментар из духа овога времена, пред стварношћу незамисливо нараслих ужаса и зала, садржао би горди бунт и осуду бесмисленог и наказно постављеног универзалног поретка: конце тога поретка, те гнусне игре над људима вуче слепи случај или какав подли демијург. Али из древног и премудрог говора Свете књиге разлози страдања и патње синова човечјих крију се у

њиховој једнако трансисторијској и личној кривици коју одбијају да виде, да се са њом суоче. У корену Ђокићевог песничког вјерују јесте тежња да наслутити не онај важећи, банализовани антропоцентрични, већ христоцентрични смисао свега, па и пострадања, земаљске неправде. Не подлеже оптужбама других и Поретка, него саосећању и разумевању човечанске несреће и посрнућа, којима је, неизбежно, и сам захваћен. Крај Ђокићеве песме *Музика девична* садржи наизглед необично мољење, не да нас поштеди невоља и јаука, него се Отац моли да *са њуша споредног, спаси нам јауке!* Трпљење, сасвим у хришћанском кључу гледано, није тегоба и пропаст ако је поднесено на Правом путу, за Бога истинога. Призор бившег града, опустошеног и осрамоћеног, буди непосредна подсећања на библијске мотиве: *Пред њаком заустављена слика / меша се и љови у маји улица. / Прашином шоши и рика, / пред завесом и други клин, / плач Јеремијин / плач Рахиљин.* Један библијски плач за градом Јерусалимом (Јеремија), и један мајчин за побијеном децом (Рахиља), појављују се као праобрасци збивања која нам ближње управо језовито погађају. Песнику се, тако, привиђа у возу девојка Х(ана)нејка у лику девојке што је кренула незнано куда у доба *бестуђе кад премести међе / и границе, Господе Исусе благи.* Међу обличјима у нашој националној ноћи, појављују се на згариштима и у збегу предачке сени, које су вазда са (невиделним) потомцима : *Видесте ли расшурене, збрисане куће? Јакоже / и прешке с верилама, што сирани вуку преко софре.* Међутим, библијске размере које су нас допале нису и размере које наше покољење може да појми и да им одговори.

Фарса или бајка о последњим временима, наслов је песме којом се осликава наше недуховно и полуљудско лакрдијаштво, она неспремност да спознамо бит хумане позиције у свету, и притом се о пародично интонира, јер нисмо узвишени да бисмо били трагични. Ипак, семе фарсичности савременог човека посејано је још у Постању: *љубили смо расло сагрешење прво / и пошоне - од уздаха до зида од хройца*. Међутим, одмах по тој песми следи она у којој се иза косидбе прозире светла слика обнове: *Скупила се на средини изнова / растурено брусје, шл и плева. / Нешто од зрна, између редова, / боји пути куд свешло изирева*.

После метежних призора, неиздрживе драме што се одвија, песник прибегава родноме, завичајном окриљу, где се, мимо општег несагласја и бучања времена, још одржало сагласје староставно. *Вечера у дедовој кући* може да буди евхаристијске асоцијације, као и ону заборављену обредност обеда: *одмерена, тиосна совра, од кромпира / једноставности, с којом чанака врући / са качамаком, вечерњу тихости пребира*. У оном делу српске поезије која није у дискомуникацији са традицијским вредностима, мотив куће има посебно место и симболички пуновредно значење. У песми *Кућа* Милана Ђокића првенствени смисао овога симбола налазимо у оној њеној склонитељској, регенеративној улози која изузетно добија на важности имајући у виду апокалиптички фон епохе из које се песник на часак повлачи изван погледа руље, у сусрет са сопственим и предачким контекстом: *За сусрет приносим дар, / стокој, хлеб се у со умаче, / љубили смо и чекали ишту чар, / која искон и мед иштаче*. У знаку сабирајућег, празничног повратка дубини у себи, јесте и песма *Долазак о Петирову-дне*, којом доминира тренутни тријумф соларног

(духовног) начела, кад све постаје *обојено из ништи давне*, кад обновимо разговор са нашим трајањем низ време: *Иза тежинастој / збирања, прасишари зов, дигже из расула / једну светилу реч из простиора тмасиштол*.

Милан Ђокић, као аутор умногоне близак неосимболистичкој поетици, са духовне (идеолошке) стране јесте песник православне оријентације, који, осим што редовно користи симболе и слике из хришћанске традиције, не либи се такозваних крупних питања, које поставља и лирски развија са свом пажњом и осетљивошћу. Песма *Вишло*, на пример, отпочиње говором који за основу има хришћански схваћено, линеарно протицање времена до свршетка, за разлику од митског, кружног времена. У средишту тог протока је дрхтај човека, несмиреног и непослушног *на бледој ивици суновратиш*. Изабрани пут обзаконеаног човека Ђокић назива путем измицања - од своје суштине, од свога задатка. У песми *Пуш измицања* песник се ослања али и отворено полемише са основним питањем песме Ивана В. Лалића *Као молитва*. Свестан да је реч о песнику који је вероватно дао највише лирске узлете хришћанског надахнућа српске поезије (не само) краја овог века, Ђокић се неизбежно осврће на, рецимо тако, одвише деликатно питање у Лалићевој поменутој песми. Лалићево *Јеси ли болесниан, Боже?*, Ђокић премеће у, чини се, упутније *Јесмо ли болесни, Боже?*, настављајући с питањима: *Знамо ли сатнушти главу, / зауставишти сен шрејераву, / док се безаконна множе?* (Нећемо упрошћавати ствари и сводити случај ове Лалићеве песме на духовно склизнуће неочекивано за неког ко је упоредо испевао песме *Шаташи Јована Дамаскина* или *Слово о Слову*, или завештајна *Четири канона*. Склонији смо мишљењу да је такво склизнуће био неопходан и храбар искорак у

страну, који следује песнику, који свакако није исто што и проповедник, да би се могао повратити, после насушног борења, у своје дивотно финале, оличено у стиховима: *доспхојно јесте славили Бога живој, / онога који јесте, онаквој какав јесте*. Ђокић, опет, не тежи да својим полемичким обртом изгледа православноји од Лалића, него, једноставно, питање поставља на другачији, песнички и смисаоно легитиман начин.)

Ђокићева песничка визија остварује чврсте унутарње споне између различитих песама. Дослух са управо поменутом, сасвим јасно успоставља песма *Безмерја на сшени*, поглавито њена завршна строфа, која доноси један од сугестивнијих песничких призора поезије Милана Ђокића: *Безазлено, изван дима, иверја и телеса / варљива узмицања. Чистилина у сшој маллени. / А зид са Хришћом одолева, кад се шемељ сшреса / малштер јауче. Коњаници у облацима скривени*. Указивање последњих времена које надлазе не прати осећање ужаса, већ настојање да се оствари духовна спремност надомак очекиваног последњег човечанског испита, на концу историје и времена. Рат који још тутњи и руши нас изнутра, и гласови о ратовима што се множе, дестабилизован поредак света и човека, ојачавају есхатолошка предвиђања, праслике из дубине хришћанског предања. Милан Ђокић је песник који не узмиче таквим, опомињућим сликама, а из тога проистиче на моменте ванредно драматичан песнички исказ.

Ђокићев лирски опис, као што смо и напред рекли, сасвим је покретљив, мозаично се склапа, садржи пуноћу која се остварује стицајем више изражајних елемената, квалитета колико ликовних и звучних, толико и смисаоних. Не тако ретко, јаки динамички импулси изазивају згушњавање, вртложење унутар Ђокићевог песничког говора. Исто тако, као друга

страна таквог интензивног језичког кретања препознају се места где се, по песниковим речима, *из простора шмасио* пројаве духовним значењима посебно осветљене деонице. Песнички језик прати душевно колебање унутар песничког субјекта, који таму поразно осећа и хоће светлом принципу.

Драган Хамовић

САДРЖАЈ

- 9 Без дна, са мезгре
- 10 Рај(ин)ски изгон, привиђење
- 12 Круг девети, гласно
- 14 Засипања
- 15 Бели квадрат
- 16 Пред бившим градом
- 18 Јутро у улици Октобарских жртава
- 19 Девојка Х(ана)нејка
- 20 Обличја у ноћи
- 21 Колудра
- 22 Запис о рату, песма следи
- 23 Музика девична
- 26 Навејавање листина
- 27 Фарса или бајка о последњим временима
- 28 На средини, изнова

- 31 Кућа
- 33 Договарање са невестом
- 34 Пред Васкрс
- 37 Заборављени пејсаж
- 39 Шеснаест година
- 40 Вечера у дедовој кући
- 42 Јутрење, лагано Тргом
- 43 Сјај ореола
- 44 Долазак о Петрову-дне
- 46 Лето, обруб линије
- 47 Витло
- 48 Пут измицања
- 50 Безмерја на стени

- 53 Песник
- 54 Киша за твоју одсутност

- 61 Кад се градила Жича

- 67 Драган Хамовић: Вртложења и сијања

Милан Ђокић
ГОСПОД НАД ВОЈСКАМА
песме

Издање часописа
ПОВЕЉА

Библиотека
ПОЕЗИЈА, ДАНАС

Уредник и рецензент
ДРАГАН ХАМОВИЋ

Издавач
НАРОДНА БИБЛИОТЕКА КРАЉЕВО

За издавача
МИТАР МИТРОВИЋ

Опрема књиге
ДРАГАН ПЕШИЋ

Цртеж
МИЛАН ЂОКИЋ

На корици фреска
АРХАНГЕЛ МИХАИЛ
СПАСАВА ЦАРИГРАД
ОД САРАЦЕНА
Лесново, 14. век

Слог
ЗОРАН ФИЛИПОВИЋ
ГрафАрт, Краљево

Штампа
РИЖА
Краљево

Тираж
700

КРАЉЕВО
1997

ISBN 86-83047-01-6

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

886.1-1

БОКИЋ, Милан

Господ над војскама : песме / Милан Ђокић. - Краљево : Народна библиотека, 1997 (Краљево : Рижа). - 76 стр. ; 21 см. - (Издање часописа Повеља. Библиотека Поезија, данас)

Тираж 700. - Стр. 67-76 : Вртложења и сијања / Драган Хамовић.

ISBN 86-83047-01-6

886.1.09-1

а) Ђокић, Милан (1937-) - Поезија
ИД=57063948

Народна библиотека
'Стефан Првовенчани'

П 821.163.3/.6-1

ЂОКИЋ М.

Господ над војс

000218666

COBISS

КРАЉЕВО

МИЛАН ЂОКИЋ

рођен је 1937. године у Чинџузу, код Крушевца.

Завршио је Академију ликовних уметности

и постдипломске студије у Београду.

Објавио је збирку песама СЕДМИ ТРУБАЧ (1990).

Живи и ради у Краљеву.